

V Praze dne 17. září 2018
č. j.: 2063/2018

Závazné stanovisko

Kanceláře prezidenta republiky – Odboru památkové péče

k žádosti o stanovisko k projektové dokumentaci pro stavební povolení a provedení stavby: „Vikářská ulice, opravy fasád a střech č. p. 37 a č. p. 40“ na Pražském hradě.

Kancelář prezidenta republiky – Odbor památkové péče, příslušná podle § 2 vládního nařízení č. 55/1954 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu, vydává na základě § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve spojení s § 149 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, jako dotčený orgán pro řízení vedené stavebním úřadem toto závazné stanovisko:

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost č. j.: SPH 2063/2018 ze dne 22. srpna 2018 o závazné stanovisko k projektové dokumentaci č. j.: SPH 2059/2018 „Vikářská ulice, opravy fasád a střech č. p. 37 a č. p. 40“ na Pražském hradě ve stupni pro stavební povolení a provedení stavby. Projektovou dokumentaci zpracoval projekční ateliér Masák & Partner, s.r.o. v červnu 2018.

Předmětem projektové dokumentace je památková obnova vnějšího pláště objektů č. p. 37 a č. p. 40. Obnova zahrne fasády, výplně stavebních otvorů, části střešní krytiny a restaurování hodnotných prvků výzdoby. Celkový záměr architektonického řešení je přiblížit podobu komplexu domů stavu ve druhé polovině 19. století. Mimo jiné záměrem úprav bude i výraznější odlišení fasád jednotlivých domů, dnes spojených v poměrně hmotnou, minimálně členěnou, fasádu v linii severní strany Vikářské ulice.

Dům č. p. 37 - Mladotův dům (dříve také Kapitulní děkanství) je velmi hodnotnou v hmotě renesanční stavbou – jejíž průčelí byla v letech 1705 - 1706 upravena Janem Blažejem Santini – Aichlem ve vrcholně barokním stylu, ovšem v poněkud úsporné variantě (mimo jiné jde o jeho jedinou realizaci na Pražském hradě). Dům jako celek je relativně intaktní. Kompletní rekonstrukcí prošel v letech 1966 - 1967. Poslední zdařilá restaurátorská obnova jižní fasády proběhla v roce 2011. V jejím rámci bylo provedeno částečné přeložení prejzové krytiny jižní strany střechy, která však již jako celek nyní není v technicky vyhovujícím stavu a bude komplexně obnovena. Jižní restaurovaná Santiniho fasáda zůstane zachována (provedeny budou drobné opravy malého rozsahu a revize restaurátorských zásahů). Úpravy jižní fasády především spočívají v přesunutí klempířských prvků a svodů narušujících architektonické členění celku. Severní fasáda Mladotova domu bude upravena v duchu stávající podoby jižní fasády. Plášť západní partie objektu č. p. 37, přiléhající k Mladotovu domu, bude obnoven včetně všech příslušných součástí dle PD.

Dům č. p. 40, původně Kapitulní škola, v jádru renesanční objekt byl v jižní partii přestavěn Josefem Mockerem podle plánů z roku 1877. Objekt byl výrazně rekonstruován v letech 1964 - 1965 podle projektu SÚRRPMO. Záměrem nynější obnovy je uvést jižní fasádu, včetně výplní stavebních otvorů, do stavu před razantní rekonstrukcí v šedesátých letech 20. století.

Projektová dokumentace byla ve všech fázích projekčních prací relativně podrobně konzultována se zástupci Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky a Správy Pražského hradu. V mnoha ohledech navazuje na projekt obnovy objektů č. p. 39/IV „Velké Vikárky“, což z projekčního hlediska uzavírá obnovu plášťů objektů na severní straně Vikářské ulici.

Kancelář prezidenta republiky – Odbor památkové péče žádost posoudil z hlediska zájmů státní památkové péče na ochraně Pražského hradu, který je, včetně jeho areálu, nařízením vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, prohlášen za národní kulturní památku, a stanoví:

- realizace stavby dle předložené projektové dokumentace pro stavební povolení a provedení stavby: „Vikářská ulice, opravy fasád a střech č. p. 37 a č. p. 40“ na Pražském hradě je přípustná při dodržení následujících podmínek:

Protože navržená památková rekonstrukce plášťů objektů č. p. 37 a č. p. 40 se v mnoha ohledech dotýká restaurování a obnovy architektury a jejích součástí, je základním požadavkem účast restaurátorů odpovídající kvalifikace, uměleckých řemeslníků a všeobecně odborných řemesel s dlouhodobou praxí na obnově historických a především památkově chráněných objektech. Ne všechny práce je třeba provádět přímo za účasti restaurátora, ale ten by měl vždy převzít minimálně supervizi nad koncepcí a správnými technologickými postupy jednotlivých kroků zásahů odpovídajícím standardům památkové obnovy, ustanovením tohoto stanoviska a projektové dokumentace.

Předpokládáme přímou účast a dozor restaurátorů, držitelů následujících povolení Ministerstva kultury ČR v oboru restaurování kamene (např. v rozsahu restaurování nepolychromovaných uměleckých či uměleckořemeslných děl z kamene), kovu (např. v rozsahu restaurování uměleckořemeslných kovářských, zámečnických prací a případně prací z litiny), uměleckořemeslné malby (např. v rozsahu restaurování uměleckořemeslných nástěnných maleb) a restaurování malířských uměleckých děl - nástěnných maleb (revize a případné opravy maleb ve štítě Mladotova domu) a vitrážového zasklení (v rozsahu nefigurálních vitráží).

Některá umělecká řemesla či řemesla obecně, nebývají v soudobé praxi zahrnuta mezi samostatné restaurátorské disciplíny, a tudíž je třeba požadovat v jejich případě vysokou odbornost a zkušenosti s obnovou architektonicky a památkově hodnotných staveb. V případě stavby dotčené předloženou projektovou dokumentací se to týká především provedení štukatérských a natěračských prací, tesařských, klempířských a pokrývačských prací.

Vzhledem k rozsahu a komplexnosti opravy dochází k prolínání umělecko-řemeslných prací se zásahy čistě restaurátorskými. Projektová dokumentace jednotlivé disciplíny sice rozlišuje, nicméně jednotlivé práce na sebe budou úzce navazovat. Je proto třeba, aby odborným garantem byl vždy restaurátor s odpovídající kvalifikací a zkušeností.

Ke všem restaurátorským zásahům budou v předstihu vypracovány standardní restaurátorské záměry, které budou předloženy ke schválení Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky. Po skončení prací vypracují restaurátoři standardní restaurátorské zprávy.

Obdobně bude dodavatelem zpracován stručný technologický postup všech prací s podrobným popisem navržených materiálů a technologií (v souladu se závazným stanoviskem a PD). Ten bude předložen ke schválení zástupci investora, projektantovi a zástupci Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky.

Vzhledem k rozsahu zásahu nebude snadné zvolit ideální koordinaci a souslednost postupu prací. Z termínových důvodů je pro úspěšnou realizaci památkové obnovy domů ve Vikářské ulici zvolit vhodné roční období. Pro práce na plášti objektů lze akceptovat pouze období od jarního po podzimní klimatický gradient. Řada uměleckořemeslných prací, které bude třeba provádět na místě, vyžaduje především z technologických důvodů dostatek času a bezprašné prostředí. Všechny předměty restaurování či repase, které je možno demontovat bez poškození, budou odvezeny do dílem zhotovitele. Ty, které demontovat nelze, bude třeba na stavbě dokonale ochránit.

Lešení

Lešení bude z nekorodujícího materiálu. Bude založeno s ohledem na stavbu a na dlažbu. Všechny stojky lešení budou podloženy masivním kvalitním dřevem. Kotvy nebudou v žádném případě umísťovány do kamenných či plastických prvků – říms, šambrán apod. Zvláštní pozornost bude věnována ochraně starší výzdoby, tj. např. místopisnému označení, pozůstatku malované rustiky apod. Celá stavba i demontáž lešení a veškerá další manipulace s materiálem bude prováděna s maximální ohleduplností vylučující riziko poškození plastických detailů fasády.

Vstupní prohlídka

Po dostavění lešení na fasádě provede zhotovitel či odpovědný restaurátor společně s projektantem, dozory investora Správy Pražského hradu a zástupcem Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky podrobnou prohlídku. Při ní budou evidovány a označeny všechny závady (trhlíny a jiné poruchy, zvětřalá nebo jinak narušená místa, chybějící či poškozené detaily apod.). Také bude finálně označen rozsah snímaných novodobých omítek. Na místě bude upřesněn způsob opravy a konkrétní technologický postup, případně nutné konzultace se specialisty.

Fasády a omítky obecně

Celý povrch omítek, který bude ponechán, je třeba šetrně a pečlivě umýt čistou vodou pod mírným tlakem (ideálně horkou vodou, či kombinací páry a vody). Tlak vody nesmí poškodit povrch ponechávaných omítek (např. vyřezáním trajektorií trysky apod.). Vodu je z lešení třeba svádět mimo stavbu (např. přes odkalovací nádrže). Partie štukové a malířské výzdoby je třeba pečlivě ochránit před běžným mytím; nejlépe přelepem ochrannou folií. Po umytí budou opatrně odstraněny soklové partie a novodobé prvky fasád v rozsahu určeném po prohlídce v návaznosti na PD. V předstihu budou provedeny sondy skladby (předpokládáme více vrstev plentování).

Po odstranění degradované omítky a přebroušení vápenných nátěrů budou provedeny lokální opravy případných destruovaných míst a trhlin. Ve většině případů budou trhliny pouze pečlivě injektovány a zatřeny vápennou kaší, která bude případně nastavena mramorovou či opukovou moučkou. Starší vysprávky na cementové bázi budou odstraněny a nahrazeny odpovídajícím a schváleným materiálem na vápenné bázi. Dutiny budou injektovány plněnou vápennou kaší (případně ztuženy nosnými můstky). Jemnější trhliny v omítce nebudou proškrabávány, ale pouze pečlivě vypláchnuty vodou a zatmeleny vápenným, případně plněným injektem. Pro injektáže případně odloučených ploch bude použit vhodný materiál na vápenné bázi s odpovídajícím plnivem (mramorová moučka, opukový prach, čistý křemičitý prach a případně siloxan - křemíkové saze - pro zvýšení zatékavosti). Lze ovšem použít i osvědčené výrobky (např. VAPO injekt, Terako injekt). Organokřemičité přípravky je možno použít též, ale je třeba volit varianty vhodnější pro zpevňování omítkových ploch (např. Porosil ZTS apod.).

V určitém rozsahu bude třeba doplnit jádrovou omítku, do níž bude použit hrubší písek (zrnitost bude odpovídat tloušťce vrstvy – modelově tloušťce omítky 10mm odpovídá zrnitost písku do aspoň 4mm). Preferovanou možností je míchání malty na stavbě. Jako vápenné pojivo lze použít pouze osvědčené materiály (např. ložisko Mokrá – je mírně hydraulické) – nejlépe předem našlehanou kaší z vápenného hydrátu (hydroxid vápenatý Ca(OH)_2). Ideální je uleželé vápno dobré kvality a stáří (např. Velké Bílovice). Použití hydraulických příměsí je povoleno, ale příměs musí tvořit 1 až max. 10% pojiva (příklady příměsí: pucolánové a technopucolánové složky, trasy, případně kvalitní bílý cement). Šedý portlandský cement je zcela vyloučen (zvláště pro nevhodnou barevnost základu omítky a empiricky známou chemickou nekompatibilitu např. s opukovým či pískovcovým zdivem). V případě potřeby (specifického požadavku) lze použít i románský cement (jako samostatné pojivo). Používat lze samozřejmě i přírodní hydraulické vápno (NHL). Všechny složky v případě pochyb budou konzultovány s vybraným technologem a případně i s chemikem, kteří vyloučí možné pochybení a pomohou s optimalizací směsi.

Bude-li zvažováno použití průmyslově vyráběné vápenné maltové směsi, je třeba dbát na její kvalitu, pojivo a zrnitost. V úvahu je třeba brát dlouhodobé zkušenosti s takovým materiálem, především v areálu Pražského hradu (např. standard: jádro – Bayosan HR 811 se zrností 4mm (Tubag NHL-P nwa, 8mm), menší opravy např. Bayosan RK 39 se zrností 2,2mm, nesmí být použit v soklových partiích). Svrchní štuk bude jemný, pečlivě utažený dřevem (ideálně dubové či bukové hladítko) tak, aby odpovídal kvalitou povrchu původním omítkám (např. Hasit 162, Tubag TKFP). Uvedené příklady v závorkách jsou kvalitativním standardem.

Je důležité, aby na opravě pracovali pouze zkušení pracovníci, nejlépe odborní štukatěři a řemeslníci. Při opravě štuků je třeba dbát na správný technologický postup (např. řádné namočení stávající omítky/zdiva a následné zakrápění nové omítky, aby nezprahla). Ze zásady bude dbáno na návaznost denních dílů, vznik tzv. patrování (chybná povrchová návaznost denních dílů) je nepřijatelná. Fasáda nebude přestukována jako celek, ale pouze destruovaná místa. Savost podkladu jednoznačně sjednotí bílý vápenný podnátěr. Dle předpokladu PD budou v severních partiích prováděny rozsáhlejší výměny omítkových vrstev. Zde bude na základě vzorku zváženo právě použití probarvených omítek na závěr sjednocených v lazurách vápenným mlékem. Technologie bude upřesněna v rámci vzorkování. Specifickým zásahem bude přemístění svodů na Mladotově domě. Bude třeba upravit dotčené partie fasády, doplnit porušené partie kordonových říms a hlavní římsy. Technologie a postup bude upřesněn v rámci realizace i v návaznosti na revidované restaurátorské práce.

Zvláštní pozornost bude věnována členění fasád, jako jsou šambrány apod. Důraz bude kladen na obnovení všech ostrých hran a linií, které jsou pro členění fasád důležité. Tam, kde PD (např. v soklové partii) počítá s využitím moderních hydroizolačních stěrek, bude vždy historické zdivo separováno ochrannou vrstvou vápenné omítky.

Vápenné nátěry, výmalby

Finální úprava jižních fasád bude provedena vápenným lazurním nátěrem. Vyzrálý nový i „historický“ štuk bude opatřen bílým vápenným podnátěrem (např. Aqua Bárta Porokalk). Barva se do povrchu vtírá, aby mechanický účinek vlasu nástroje vtíral materiál do pórů podkladu. Optimálním nástrojem je malířská štětka ve stavu, kdy je obvykle již vyřazována, tedy se silně obroušeným vlasem (4 – 6 cm, poměrně vhodná a osvědčená je kulatá malířská štětka Spokar C4, vlas lze také zastříhnout a přibrousit). Podklad je ideální nanášet jednosměrnými tahy vertikálně (případně horizontálně). Pro svrchní nátěr se naopak osvědčil krouživý pohyb štětkou, kdy stopa nástroje po zaschnutí může připomínat práci s plstěným hladítkem. Nesmí docházet k překrytí nátěru tzv. zpětnými tahy. Vždy je třeba natřít uzavřený segment plochy fasády jednoznačně oddělený architektonickým členěním. S vápenným nátěrem nelze končit v ploše, protože každé napojení je vždy vidět. Nezbytné je dodržovat klimatické podmínky – teploty od +12 do +25° C a hotový nátěr ještě vlhčit vodou – osvědčilo se minimálně dvakrát po 8 hodinách (v dotčené partii je třeba předpokládat poněkud specifické klima, které ovšem dle zkušeností je převážně příznivé). Zejména bude dbáno na rukopis, který je u lazurního vápenného nátěru zvláště důležitý a vyžaduje velice zkušeného natěrače.

Totéž platí pro nátěry a lazury míchané v rámci realizace (namíchané přímo zhotovitelem na stavbě). Barevnost bude určena zástupci oboru a architektky projekční kanceláře v rámci prováděné opravy.

Truhlářské práce

Stav původních dveří, oken a části truhlářských prvků je dnes již v celkem nevyhovujícím stavu, buď z technického či funkčního hlediska. Z části jsou dle projektové dokumentace nahrazovány novými výrobky, ostatní budou odborně řemeslně opraveny.

Pro odstranění stávajících nátěrů obecně doporučujeme odstraňovače nátěrů na bázi rozpouštědel (např. Chemsearch Chemstrip, Colorlak P 05, 07, 08, Barvy Laky P 8512 a jiné na bázi dichlormethanu apod.). Opalování nátěrů plamenem či horkovzdušnou pistolí nevyklučujeme, ale je možné jen se zvýšenou opatrností. Vzhledem k nízké teplotě vzplanutí dřeva (mezi 330-470° C) je třeba zvláště u profilovaných partií postupovat tak, aby bylo vyloučeno spálení jemných hran profilů lišt s výplní a klapáček.

Nová okna na č. p. 40 budou opatřena jednoduchými okny s křídly otvíranými vně a do interiéru. Vnější okna tak podléhají poměrně zásadním klimatickým vlivům, proto doporučujeme, aby byla provedena z dubu. Stejně tak je třeba pečlivě dořešit deštění proti zatékání. Nové truhlářské výrobky budou vyrobeny dle zásad klasického řemesla ve vysoké kvalitě (nikoliv standardizované typy).

Pro povrchové úpravy všech dveří a oken budou v souladu s platným závazným památkovým stanoviskem ze dne 16. června 2016 k systematické údržbě oken a dveří (SPH 1467/2016) zvoleny olejové fermežové barvy (tedy např. Ottosson Linoljefärg či Barvy Laky Teluria O2025 apod.). Přesný odstín bude definitivně určen ve spolupráci s odpovědným restaurátorem a projektantem na základě předložených vzorků.

Pro povrchové úpravy dřevěných výrobků prezentovaných v lazurním provedení budou použity vhodné a osvědčené oleje. Je možno použít např. belgické oleje Woodprotector CIRANOVA, Borma Decking Oil (Danish Oil), Bona Deck Oil, oleje Osmo, případně i jiné s odpovídající kvalitou a dobrou referencí. Definitivní určení materiálu musí vycházet z technologických konzultací i záruk poskytovaných výrobcem. Povrch dřeva doporučujeme po vyschnutí olejů zavoskovat (opět v souladu s technologickým postupem výrobce).

U nových výrobků je povrchová úprava určena projektovou dokumentací a podléhá komisionálnímu schválení projektantem, zástupci oboru a investora.

Kovářské a zámečnické práce

Ve sklepních oknech osazené zdobné mřížky budou vyjmuty. Podle PD bude část novodobých výrobků odstraněna a nahrazena novými. Nové kovářské práce podle projektu budou replikami, případně rozměrově upravených dle potřeby. Ponechávané prvky budou odborně opraveny včetně souvrství povrchových úprav dle postupu uvedeného níže.

Předpokládáme, že pokud budou odstraňovány nátěry, nebude v žádném případě používáno odstraňovačů na kyselé či zásadité bázi. Soudobé nátěry či korozi lze odstranit buď mechanicky, nebo také opatrným opálením. Případné zbytky koroze, bude-li nalezena, je třeba mechanicky odstranit – popřípadě rozpustit např. tanátováním. Využít lze k odstranění nátěrů prostředky na bázi rozpouštědel, jež se při pracích v areálu Pražského hradu dobře osvědčily (např. Chemsearch Chemstrip, Colorlak P 05, P07, P 08, Barvy Laky P 8512 případně 8513, a další, např. na bázi dichlormethanu). Pokud budou základní nátěry na suříkové bázi, je možno je ponechat a po odmaštění doplnit nový základní nátěr také suříkem.

Jako základní nátěr bude tedy použit suřík rozmíchaný ve fermeži. Oxid olovnato - olovičitý (Pb_3O_4) přesněji tetraoxid diolovnato - olovičitý, nebo orthoolovičitan olovnatý (triviálními názvy suřík nebo minium) je těžká, sytě oranžovočervená až ohnivě červená krystalická nebo amorfní látka. Jako plnivo olejové – fermežové barvy představuje i v současnosti nejlepší antikorozi ochranu (a to jak chemicky tak po fyzikální stránce).

Svrchní nátěr se potom provede grafitem rozmíchaným dle standardní technologie ve fermeži (bez sušidel). Každý typ nátěru (základní i svrchní) bude proveden minimálně ve dvou vrstvách. Je třeba dbát na dodržování technologických pauz; nepovažujeme za vhodné, aby byla prováděna mezivrstva (např. syntetický nátěr s příměsí grafitu) nebo přimíchávána sušidla (nedoporučujeme příměs kobaltového prášku).

Postup míchání barvy (jak suříkové, tak grafitové) je následující: nejprve se nasype trochu suříku či grafitu do míchací nádoby a zalije trochou fermeže, tuto hmotu (hustá kaše) je potom třeba roztírat (nikoliv jen zamíchat). Postupně se pak dolévá fermež a přisypává pigment (suřík pro základ anebo grafit pro svrchní nátěr). Směs se stále pečlivě promíchává. Po finálním namíchání by hustota měla zhruba odpovídat konzistenci hustší smetany (u grafitu záleží na

velikosti zrna). Na den či dva je dobré směs odstavit, občas promíchat a případně lehce zředit fermeží nebo naopak dosypat odpovídající plnivo. Vhodnou hustotu je třeba vyzkoušet zkušebním nátěrem (sleduje se míra krytí a roztíratelnosti). Při samotné aplikaci - natírání - je třeba připravenou fermežovou barvu neustále průběžně míchat. Použité plnivo (suřík/grafit) na rozdíl od obvyklých hobby barev má tendenci rychle sedat na dno. Pro grafitový nátěr je vhodné volit co nejmenější grafit (černý či šedý), s barvou je potom snadnější práce a lépe kryje. Poslední svrchní nátěr se po polymeraci pečlivě rozleští kartáčem. Na závěr po úplném vyžrání bude povrch převoskovan a opět rozleštěn kartáčem. Pokud by poslední fermežový nátěr nedostatečně vyžrál, může vosk (včelí, KRBN atd.), zpravidla rozdělaný v technickém benzínu, opět nastartovat polymeraci (nátěr změkne a táhne se). Pokud to bude situace vyžadovat, lze ve zvláštní případě užít moderního antikoroziho prostředku pro injektáž (např. Ferokon a jiné). Tento postup povrchových úprav bude proveden i u kovářských prací nově doplňovaných.

Nově navržené zámečnické práce a jejich povrchové úpravy budou provedeny dle projektu. Barevnost a typologie povrchových úprav bude schválena komisionálně na základě předložených vzorků. Vzhledem ke specifickým požadavkům bude kladen důraz na detailní a čisté provedení.

Stávající mosazné prvky kování budou sjednoceny v původní typologii. Ostatní mosazné prvky jiného typu budou předány zástupci investora ve vyleštěném stavu k dalšímu použití. Originální prvky budou doplněny plnohodnotnými replikami shodných rozměrů, provedeny jako cizelované odlitky z mosazi (např. slévárna Nosek). Nepřípadá v úvahu náhrada jen historizujícím typem.

Obecně pro zámečnické výrobky z mosazi (kliky, štítky, olivy, závěsy, zástrče apod.) předpokládáme odstranění oxidů a následné vyleštění. Spojovací materiál (šroubky, vruty apod.) bude odpovídajícího typu a materiálu (např. šroubky se zapuštěnou či čočkovou hlavou, ale vždy s rovnou drážkou v provedení mosaz, bronz – zcela vyloučeny jsou křížové, hvězdičkové či jiné moderní typy). Všechny zámky budou revidovány, konzervovány a promazány. Bude ověřen počet a funkčnost stávajících klíčů (zj. u typologicky historických zámků, vložek se to netýká).

Vyleštěný povrch lze z důvodu dlouhodobější ochrany opatřit ochrannou vrstvou, ideálně lakem Paraloid B72 v xylenu či nitrocelulózovým zaponovým lakem. Případně je možno povrch prvků převoskovat (včelí vosk rozpuštěný v benzínu či Revax 30, KRNB aj.) a poté přešetřit středně tvrdým kartáčem (obdobný jako obuvnický) – tento způsob ovšem vyžaduje striktní pravidelnou údržbu. Tato finální úprava bude konzultována se zhotovitelem.

Vitráže

Vitrážová okna (Mladotův dům) v rozsahu zásahu, budou vyčištěna, revidována a opravena. V tuto chvíli nejsou žádné z dotčených vitrážových oken v havarijním stavu, to je však třeba podrobně prověřit. Při napouštění sklenářského tmelu fermeží (cca. 14-21 dní po tmelení) bude přimíšena trocha vhodného pigmentu (např. i grafitu) pro mírné zpatinování čerstvých tmelů. Vyčištěny a lehce přebroušeny budou i ponechávané sklářské tmely, které budou opraveny novým sklenářským tmelem a také přetřeny fermeží se slabou příměsí pigmentu. Pokud ve starém tmelu budou pouze vlasové trhlinky, postačí jejich zatmelení, není třeba tmel vysekávat. Případné repliky budou provedeny dle projektové dokumentace.

Tesařské práce a opravy krovu

Opravy historických krovů budou menšího rozsahu. Tesařské opravy krovu může provádět pouze tesař - specialista na historické krovy. Práce budou postupovat dle projektu. Pro zpracování případných výměn a doplňků (pozednice atd.) předpokládáme vysokou přesnost a preciznost (styk prvků zcela bez mezery). Pokud budou prováděny výměny či protězy, předpokládáme samosvorné šikmé pláty (není třeba u pozednice), kolíkové a lepené. Všechny postupy a řešení budou předem schváleny. V případě potřeby bude přizván statik – odborník na historické krovy. Materiál bude použit nový s odpovídající povrchovou úpravou (např. zetaření apod.). Historický materiál z deponie trámů PH nebude použit, protože jde spíše o utilitární krov.

Výměna střešní krytiny

Střešní krytina Mladotova domu bude shodně jako stávající provedena pálenou prejzovou krytinou pokládanou na maltu. Prejzová krytina bude průmyslově patinovaného typu (podle fy. Tondach Engoba antik). Zda bude volen malý nebo velký prejz bude možno definitivně určit až ověřením rozměrů a provedení laťování, tedy po průzkumu na místě. Všechno nové dřevo laťování bude hloubkově ošetřeno proti dřevokaznému hmyzu a houbám (např. Deronit Plus, Bochemit Forte či podle návrhu technologa – v provedení buď bezbarvém či hnědém, nikoliv zeleném). Pokud budou ponechány, třeba z části, původní latě, budou ošetřeny pečlivým nátěrem schváleným prostředkem.

Obecně u pokládky prejzové krytiny bude dbáno na přísné dodržování technologických postupů a zásad pokrývačského řemesla – u prejzové krytiny zvláště na pečlivé vymazání kůrky – tzv. „štrejchování“. Mimo jiné bude dodrženo namáčení pálené krytiny dostatečně dlouho před položením (den předem + technologie dle výrobce – při vyšších teplotách doporučujeme rosit vodou položenou partii). Také bude zabráněno umazání krytiny maltou (tedy bude průběžně čištěna při pokládce, vápenný šlem může omyt octovou vodou – s následným důkladným oplachem vodou) a budou dodrženy všechny potřebné přesahy. Při změně laťování či při jeho výměně bude předem vše pečlivě vyměřeno tak, aby prejzy správně přesahovaly přes římsu v návaznosti na žlaby (tj. do 1/3 žlabu). Bude třeba dořešit hřebenáče, méně vhodným způsobem je pokládání háčků na hřeben (naruby).

Klempířské práce

Veškeré stávající klempířské prvky budou pečlivě prověřeny (stav, funkčnost a životnost). Nedostatky budou opraveny, poškozené či nevyhovující kusy případně vyměněny. Všechny železné kotvy dešťových svodů, bleskosvodů apod. budou nahrazeny měděnými (pokud nejsou již nyní z nekorodujících materiálů). Pokud bude třeba provádět výměnu některého pohledově exponovaného měděného prvku, bude jeho nové provedení v patinované variantě, přizpůsobené barevnosti okolních klempířských prvků (černá patina: např. dodavatel Dorapis s.r.o., zelená měděnka: ovšem lze jen předpatinovaný plech např. Luvata - Nordic green - varianta odstínu vytvořená pro Královský letohrádek - nikoliv jen dle běžného vzorníku Luvata). Důraz na zelenou patinu mědi bude kladen především na jižní fasádu. Nové klempířské prvky na severní straně postačí patinovat do tmavých černohnědých odstínů, buď syrnými játry, či jiným adekvátním prostředkem. Postup je třeba posoudit podle aktuálního případu.

Pokud bude provedeno nové oplechování namáhaných partií olovem, pak oloveným plechem o tloušťce minimálně 2 mm (ideálně 3mm). Detaily kotvení budou upravovány podle situace a stavu konkrétních míst. Plošně lze použít podtmelení syntetickou pryží, či jiným neutrálním (nekyselým) osvědčeným silikonovým tmelem.

Kamenické práce

Všechny prvky a součásti fasád budou pečlivě vyčištěny; technologie je obdobná jako u fasád. Pro zpevňování narušeného kamene, případně cihel, budou používány organokřemičité přípravky. K vytvoření křemičitého gelu dochází uvnitř pórového systému reakcí s vlhkostí, obsaženou v materiálu, póry zůstávají volné a difuzní, odpor povrchové vrstvy se zvýší jen nepatrně (materiál může „dýchat“), nezadržuje v ošetřeném materiálu vlhkost. Proces by měl být prováděn maximálně ve dvou cyklech (nebo podle nasákavosti a stavu kamene). Přípravky by měly být hydrofilní (bez hydrofobizačního účinku). Přednost bude dána přípravkům se kterými je restaurátor zvyklý pracovat, pokud to ovšem bude osvědčený materiál, který byl úspěšně použit na území Pražského hradu nebo prošel testování ÚTAM AV ČR dle zadání Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky (např. Porosil Z, RZ, ZTS; Funcosil; Imesta; Wacker).

Výměny kamene předpokládáme provádět jako přesné kamenické vložky s přesným lepením. Kontaktní spáry budou minimální. Pískovec bude vybrán stejného typu, případně aspoň stejné zrnitosti. Opracování bude shodné s okolím. Nevhodné cihelné vložky budou opatrně vyjmuty a nahrazeny shodným materiálem – buď historickým nebo replikou. Všechny výměny budou na závěr patinovány, aby nebyly rozeznatelné od okolních ploch.

Většina kamenických prvků je projektem určena pro polychromní vápenný nátěr, což bude zohledněno při jejich úpravě. Preferujeme takovou vápennou lazurní úpravu, která zcela nezakryje podstatu prvku z kamene. Nepředpokládáme opatření povrchu štukovou vrstvou.

Umělecká výzdoba

Předmětem opravy pláště domů ve Vikářské ulici je řada originálních součástí původní historické prezentace objektů. Nejvýznamnější je výzdoba tympanonu Mladotova domu z let 1705 – 1706, včetně mladších místopisných označení při západním portálu. Tato výzdoba byla restaurována, předmětem opravy bude revize zásahů a oprava korunní římsy po zatečení. Na domě č. p. 40 je osazen terakotový polychromovaný znak Metropolitní kapituly z roku 1877, ten bude restaurován. Na vedlejší fasádě (východně) je pozůstatek nápisu s označením Vikářské ulice (Vikariats Gasse). Nápis bude třeba konzervovat, dočistit okolí a navrhnou vhodné doplnění resp. domalbu nápisu, který je nyní spíše fragmentem. V areálu PH je obdobných nápisů několik, bude třeba vycházet z jejich provedení (pravděpodobně jde o místopisné označení z poloviny, či poslední třetiny 19. století – pokud obsahuje český ekvivalent). Fragment malované renesanční rustiky, odhalené Karlem Fialou bude konzervován. O způsobu prezentace, či zakrytí bude rozhodnuto v rámci zhodnocení odpovědným restaurátorem. V úvahu připadá i separace např. japonským papírem a omítnutí fragmentu.

K uvedeným restaurátorským zásahům budou po prohlídce a projednání postupu zpracovány standardní restaurátorské záměry, které budou předloženy odboru ke schválení před zahájením prací.

Nad vstupem západního křídla Mladotova domu je umístěna připomínka architekta a kameníka Benedikta Rieda z Piestingu (1454–1536), která je tvořena originální křížovou kytkou, vyrobenou jeho hutí. Konzola s pamětním nápisem bude ponechána, ale originální kytka bude nahrazena sochařskou kopií. Originál bude předán Oddělení uměleckých sbírek SPH.

Závěrečné ustanovení

Práce obecně budou probíhat pod dohledem pracovníků Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky, kteří budou s dostatečným předstihem informováni o veškerých změnách v postupu opravy. Všechny materiály a technologické postupy musí být odpovědnými zástupci schváleny (minimálně zápisem do stavebního deníku). Detaily postupu a technologií budou upřesňovány na místě, stejně jako používané materiály. U nových výrobků bude schvalována výrobní dokumentace zpracovaná na základě PD. Každý výrobek bude fyzicky vyvzorkován přímo na stavbě.

Na závěr bude dodavatelem zpracováno doporučení budoucí údržby. S tímto doporučením budou seznámeni všichni dotčení pracovníci Správy Pražského hradu odpovídající za údržbu objektu.

Odůvodnění:

Podle § 11 odst. 3 zákona o státní památkové péči vydávají příslušné orgány, v daném případě stavební úřady, svá rozhodnutí, jimiž mohou být dotčeny zájmy státní památkové péče, a jde-li o národní kulturní památky, jen na základě závazného stanoviska. Příslušným k vydání tohoto stanoviska v případě Pražského hradu je na základě vládního nařízení č. 55/1954 Sb. Kancelář prezidenta republiky. Podle § 44a odst. 3 zákona o státní památkové péči je závazné stanovisko ve věci, o které je příslušný rozhodovat stavební úřad, úkonem učiněným dotčeným orgánem pro řízení vedené stavebním úřadem.

Správa Pražského hradu předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost č. j.: SPH 2063/2018 ze dne 22. srpna 2018 o závazné stanovisko k projektové dokumentaci č. j.: SPH 2059/2018 „Vikářská ulice, opravy fasád a střech č. p. 37 a č. p. 40“ na Pražském hradě ve stupni pro stavební povolení a provedení stavby. Projektovou dokumentaci zpracoval projekční ateliér Masák & Partner, s.r.o. (HIP Ing. Michaela Beranová, zodpovědný projektant Ing. arch. Jakub Masák, autor návrhu Ing. arch. Jaroslav Svěrek, Ing. arch. Michaela Svobodová) v červnu 2018.

Kancelář prezidenta republiky při posouzení žádosti a stanovení požadavků uvedených ve výroku tohoto stanoviska vycházela z posouzení zásahů spojených se stavebními a architektonickými úpravami Kanovnických domů a požadavků památkové péče obvyklých pro realizaci památkové obnovy historického objektu, na které je v chráněném areálu Pražského hradu třeba klást zvláštní důraz.

Toto závazné stanovisko vychází z § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., podle něhož v závazném stanovisku orgán státní památkové péče vyjádří, zda práce uvedené v žádosti o závazné stanovisko jsou z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné, a stanoví základní podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést; základní podmínky musí vycházet

ze současného stavu poznání kulturně historických hodnot, které je nezbytné zachovat při umožnění realizace zamýšleného záměru.

Poučení:

Proti tomuto závaznému stanovisku se nelze samostatně odvolat. Takové odvolání lze podat až proti rozhodnutí, které bude na základě závazného stanoviska vydáno.

Vyřizuje:
Telefon:

ředitel Odboru památkové péče
Kancelář prezidenta republiky